

Saksbehandlar: Lisa Marie Hillestad Ålsberg, Fylkesrådmannen
Sak nr.: 18/809-1

Årsrapport 2017 - konsesjonskraft og finansportefølje

Fylkesrådmannen rår fylkesutvalet til å gje slik tilråding:
Fylkesutvalet rår fylkestinget til å gjere slikt vedtak:

Fylkestinget tek årsrapporteringane for 2017 på konsesjonskrafta og finansporteføljen til orientering.

Vedlegg:

1. SF revisjon IKS – Uavhengig revisors attestasjonsuttale om rutinar for finans- og gjeldsforvaltninga

SAKSFRAMSTILLING

1. Bakgrunn for saka

I følgje finansreglementet og strategien for sal av konsesjonskrafta skal fylkesrådmannen leggje fram rapportar om finansforvaltninga og konsesjonskraftforvaltninga til fylkestinget tre gonger i året. Rapporteringa skal skje etter kvart tertial og etter utgangen av året.

I tråd med gjeldande rutinar vert det no lagt fram årsrapportar for konsesjonskrafta og finansforvaltninga for rekneskapsåret 2017.

2. Finans- og gjeldsforvaltninga

Årsrapporteringa på finansporteføljen tek føre seg både siste tertial og heile året.

Reglementet omhandlar tre ulike forvaltningstypar:

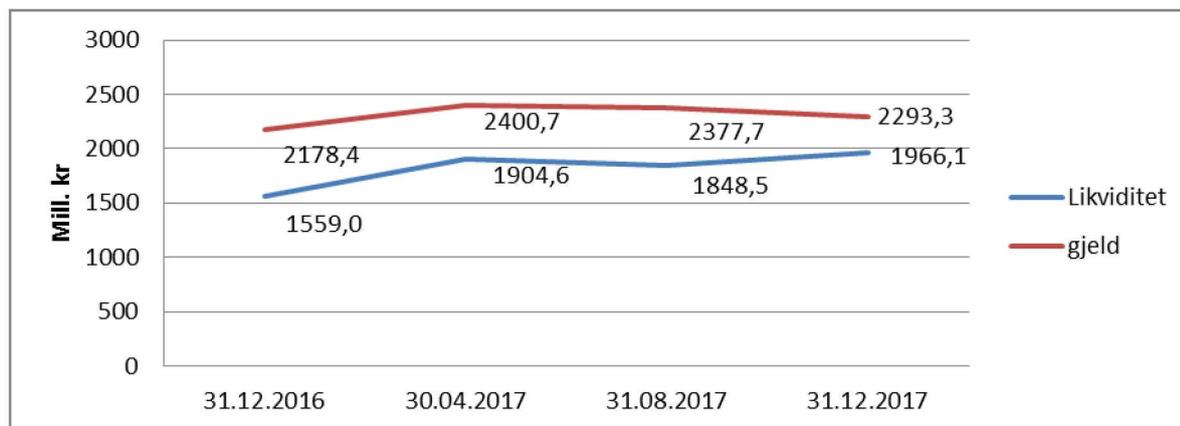
- Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsføremål
- Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtalar
- Plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

Når det gjeld langsiktige finansielle aktiva har ikkje finansreglementet plasseringsrammer for dette. Fylkesrådmannen har såleis ingenting å rapportere på denne forvaltningstypen.

Hovudtrekk

Pr. 31. desember 2017 har Sogn og Fjordane fylkeskommune ei gjeldsportefølje på om lag 2,3 mrd. kr og ledig likviditet om lag 2 mrd. kr. Det høge gjeldsnivået må sjåast i samanheng med fylkeskommunen sine ledige midlar. Fylkeskommunen tek ikkje stor risiko i plasseringa av sine midlar, og dei er tilgjengelege på kort tid. Med ledige midlar på omlag 2 mrd. kr vurderer fylkesrådmannen likviditeten til fylkeskommunen som svært god. Av gjeldsporteføljen er det berre 23 % som er eksponert for renterisiko. Renterisikoen må sjåast i samanheng med det fylkeskommunen har inneståande. Ein renteoppgang vil få ein positiv innverknad på økonomien i fylkeskommunen på kort sikt, jf. risikovurderinga nedanfor. Vidare kjem 31,2 % av gjelda til forfall

innanfor dei neste 12 mnd., og det medfører at fylkeskommunen er utsett for ein viss refinansieringsrisiko. Denne risikoen vert vurdert fortløpande og må sjåast opp mot likviditeten. Grafen under viser utviklinga i fylkeskommunen si gjeld og likviditet det siste året.

Gjelda har hatt ein nedgang i rapporteringsperioden og skuldast avdragsbetaling på lånegjelda. Sjølv om fylkeskommunen har betalt ned på lånegjelda har likviditeten auka. Auken skuldast i hovudsak at delar av inntektene frå nedsalet av aksjane i Fjord 1 AS har kome i rapporteringsperioden.

For heile 2017 har både gjelda og likviditeten auka som følgje av nye låneopptak. I tillegg har likviditeten auka etter salet av aksjane i Fjord 1 AS.

Rentemarknaden:

I rapporteringsperioden har pengemarknadsrenta (3M Nibor) i snitt vore 0,81%, og fylkeskommunen har fått gode vilkår på sine låneopptak/refinansieringar. Med ein refinansieringsdel på 31,2 % er det 715,3 mill. kr i kortsiktige lån som skal refinansierast dei neste 12 månadane. I tillegg skal låneopptak for 2018 gjennomførast.

Norges Bank sitt hovudstyre vedtok å halde styringsrenta uendra på 0,5 % i rentemøtet både i desember 2017 og januar 2018. Bakgrunnen for at renta er uendra er at det framleis er behov for ein ekspansiv pengepolitikk. Utanlandske renter er låge og kapasitetsutnyttinga i norsk økonomi er framleis under normalt nivå. Prognosen for styringsrenta i Pengepolitisk rapport 4/17 indikerer at den første renteauken skal kome hausten 2018.

I løpet av 2017 har Kommunalbanken sett ned sine marginar på våre serielån frå 0,7 % til 0,6 %. Per 29.12.17 er 5 års swaprente indikativ prisa til 1,54 %. Dette talar for at det ikkje vil vere vesentlege endringar i fylkeskommunen sine vilkår på lån som skal fornyast/nye låneopptak på kort sikt.

Rapportering i høve finansreglementet sine avgrensingar

Rammene i finansreglementet set avgrensingar for finans- og gjeldsforvaltninga. Tabellen nedanfor syner om det er avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammane i reglementet. Første og andre kolumnen i tabellen syner ulike parametre og deira avgrensingar i finansreglementet. Kolonne 3 syner status på rapporteringstidspunktet der det er aktuelt, og i kolonne 4 vert det kommentert om det er avvik i høve reglementet.

Finans- og gjeldsforvaltninga	Finansreglementet sine avgrensingar	Status	Avvik
Likviditetsforvaltninga			
Største enkeltbinding på plassering	Maksimalt 100 mill. kr	-	Nei
<u>Rentefølsemd - fond</u>			
Plassering av kort likviditet	Maksimalt 1 år	-	Nei
Plassering av mellomlang likviditet	Maksimalt 2 år	-	Nei
<u>Del av forvaltningskapital</u>			
Innskot i bank/kredittinstitusjon	≤ 2%	-	Nei
Eigardel i eit rentefond	≤ 5 %	-	Nei
Risikovekt på papir i pengemarknadsfond	Under 20 % BIS-vekt	-	Nei
Gjeldsforvaltninga			
Durasjon - vekta rentebindingstid	Mellom 1 - 5 år	1,44 år	Nei
Refinansieringsdel innan 12 mnd.	Maksimalt 35 %	31,2 %	Nei
Tal lån	Færrast mogeleg, men ikkje færre enn at refinansieringsrisikoen vert avgrensa	18	Nei
Største lån	Maks 25% av den samla låneporteføljen	10 %	Nei
Rentebindingsdel	Mellom 33 % - 66% av netto renteberande gjeld	57 %	Nei

For ordforklaring og utfyllande informasjon om finansreglementet sine avgrensingar; Sjå finansreglementet med tilhøyrande definisjonsark, jf. FT-sak 34/16.

Pr. 31.12.17 er det ingen avvik mellom den faktiske finans- og gjeldsforvaltninga og finansreglementet sine rammer.

Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsføremål

Det vert vist til finansreglementet sitt punkt 6.4. Finansreglementet skil mellom kort likviditet og mellomlang likviditet (midlar som ikkje er forventta nytta innan 2 år). Pr. 31.12.17 har fylkeskommunen 1966,1 mill. kr i ledige midlar, der 500 mill. kr er definert som mellomlang likviditet. Den ledige likviditeten er fordelt på bankinnskot, pengemarknadsfond og obligasjonsfond.

I tabellen nedanfor ser ein utviklinga i avkastninga på likviditeten samla, samanlikna med referanserenta (benchmark¹), for det siste året:

¹Fylkesrådmannen har i si samanlikning med marknadsrenter for bankinnskot brukt gjennomsnittleg 3 mnd. Nibor som referanserente, samt nytta eit gjennomsnitt av samla kortsiktig likviditet i perioden som grunnlag for berekningane. For plasseringane i pengemarknadsfond og obligasjonsfond er det nytta 3 mnd. statsobligasjons-indeks (ST1X) som referanserente.

Utvikling i samla avkastning siste 12 mnd. i mill. kr	31.12.2016	30.04.2017	31.08.2017	31.12.2017
Avkastning i perioden	9,7	10,8	12,5	10,8
Avkastning benchmark i perioden	4,6	5,6	5,1	4,8

Fylkeskommunen har fått 10,8 mill. kr i samla avkastning i rapporteringsperioden. Dette gjev ei meiravkastning på 6 mill. kr, samanlikna med referanserenta. Reduksjonen i avkastninga, samanlikna med førre periode, skuldast at både snittlikviditeten og 3 mnd. Nibor har vore lægre i denne rapporteringsperioden.

I 2017 fekk fylkeskommunen ei samla avkastning på 34,1 mill. kr. Dette gjev ei meiravkastning på 18,6 mill. kr i 2017, samanlikna med referanserenta. Sett i lys av det låge rentenivået og risikoen på plasseringane har fylkeskommunen fått god avkastning. Fylkesrådmannen er nøgd med avkastninga.

Tabellen under syner fordelinga av den ledige likviditeten pr. 31.12.17. Vidare samanliknar vi den faktiske avkastninga til fylkeskommunen i perioden mot referanserenta (benchmark). Avkastning i % syner kva avkastning dei ulike plasseringsalternativa har hatt i perioden og kor mykje dette vil utgjere per år (p.a.). Det vert også rapportert på avkastning for heile 2017. Då fylkeskommunen har flytta/plassert midlar i fond i løpet av året, vil det vere noko avvik mellom kva fylkeskommunen har oppnådd (avkastning i kr) og kva fonda har oppnådd (avkastning i %).

Plassering	Innskot pr.31.12.17		Avkastning i %			Avkastning i mill.kr			
	mill. kr	% -del	Rapp- periode	P.a.	2017	SFJ FK	Bench- mark	Diff.	2017
Bankinnskot	1757,1	89,4 %	0,58 %	1,74 %	1,93 %	9,8	4,6	5,2	30,5
Pengemarknadsfond	104,8	5,3 %	0,42 %	1,26 %	1,76 %	0,4	0,1	0,3	2,1
Obligasjonsfond	104,2	5,3 %	0,50 %	1,49 %	2,79 %	0,5	0,1	0,4	1,5
Samla	1966,1	100 %	0,57 %	1,70 %	1,96 %	10,8	4,8	5,9	34,1

Størstedelen av bankinnskotet er plassert i vår hovudbank, Sparebank 1 SMN. Grunnlaget for at ein så stor del er plassert i hovudbanken er vurderingar knytt til rentevilkår og risiko på plasseringane. Risikoen knytt til å ha så mykje midlar i ein bank er vurdert som liten og handterbar. Innskot i andre bankar er i hovudsak i Danske Bank der konsesjonskraftinntektene vert innbetaltⁱⁱ. I tillegg har fylkeskommunen om lag 32,2 mill. kr inneståande på eigen bunden skattetrekkkonto.

I løpet av 2017 har fylkeskommunen plassert midlar i to obligasjonsfond. Ettersom Danske Invest Norsk Likv. Inst. over tid gav noko dårleg avkastning, samanlikna med andre plasseringar, flytte vi midlane (52 mill.kr) til Alfred Berg Nordic Investment Grade inst. i 1.tertial 2017. Alfred Berg Nordic Investment Grade Inst. oppnådde ei avkastning på 3,26 % i 2017, medan Danske invest norsk likv. Inst har hatt 1,38 % i avkastning. Vidare plasserte fylkeskommunen ytterlegare 50 mill. kr i Pluss Obligasjon i 2.tertial. Fylkesrådmannen har ikkje inngått nye rentebindingsavtalar i løpet av året, men føreteke fortløpande vurderingar av fylkeskommunen sin likviditet og ev. nye plasseringar/bindningar.

Fylkeskommunen har pr. 31.12.17 plassert 104,8 mill. kr av den ledige likviditeten i pengemarknadsfond og 104,2 mill. kr i obligasjonsfond. Fondsplasseringane er fordelt slik:

ⁱⁱ Konsesjonskraftinntektene vert innbetalt i euro (EUR), og ved sikring av konsesjonskraftinntektene vert det også føreteke valutasikring.

Kort likviditet, etter finansreglementet sitt pkt. 6.1:

- Pluss Likviditet (51,0 mill. kr)
- Pluss Likviditet II (53,8 mill. kr)

Mellomlang likviditet, etter finansreglementet sitt pkt. 6.2:

- Alfred Berg Nordic Investment Grade Inst. (53,8 mill. kr)
- Pluss obligasjon (50,4 mill. kr)

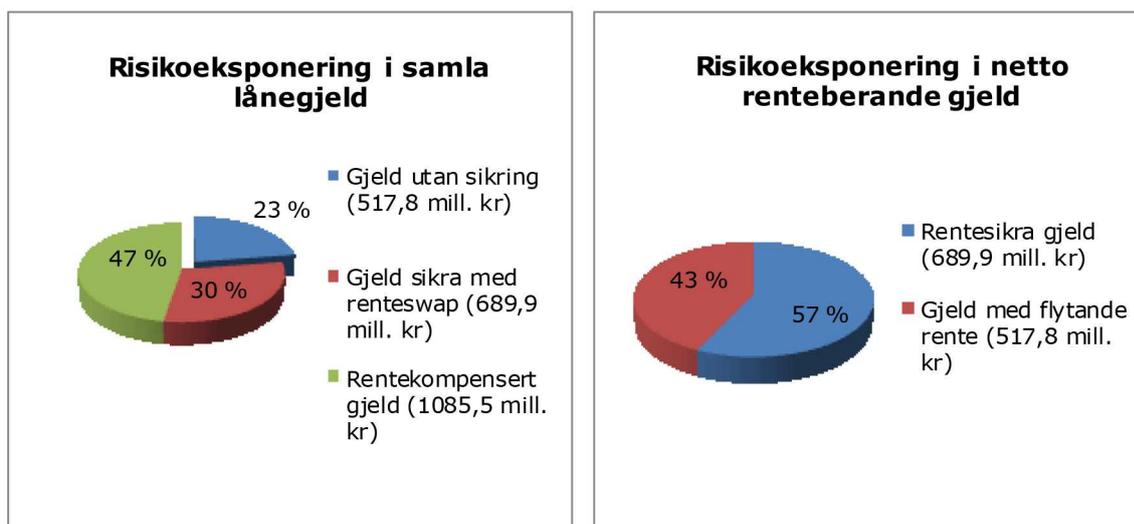
Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler

Det vert vist til finansreglementet sitt punkt 7.7. Pr. 31.12.17 har fylkeskommunen ei samla lånegjeld på 2293,3 mill. kr. Av dette er 689,9 mill. kr lån som er rentesikra med rentebytteavtalarⁱⁱⁱ, 1475,4 mill. kr er lån med Nibor-tilknytt rente, og 128,0 mill. kr er lån med pt. rente.

Låneporteføljen består av serielån i Kommunalbanken og lån i kapitalmarknaden (sertifikat- og obligasjonslån). Andelen serielån (1183 mill. kr) utgjør 52 % av den totale gjelda, medan lån i kapitalmarknaden (sertifikat: 372 mill. kr og obligasjonar: 738 mill. kr) utgjør 48 %. Ein del av låna i kapitalmarknaden har relativt kort løpetid og må refinansierast ved forfall. Innan eitt år har lån på til saman 715,3 mill. kr forfall. Dette utgjør 31,2 % av den samla gjeldsporteføljen.

Av den samla lånegjelda får fylkeskommunen rentekompensasjon på ei investeringsramme på omlag 1 mrd. kr. Ved berekning av rentesikringsdel nyttar vi den delen av gjelda som er utsett for renterisiko (netto renteberande gjeld) – vi trekker difor ut lånegjeld tilsvarande investeringsramma som vert rentekompensert.

Diagramma under syner kor stor del av den samla gjelda som er utsett for renterisiko og sikringsdelen i høve finansreglementet pr. 31.12.17:

Av den samla lånegjelda vert 1085,5 mill. kr rentekompensert og 689,9 mill. kr er rentesikra. Såleis er det berre 517,8 mill. kr av den totale gjelda som vert rekna til flytande vilkår. Dette medfører at 23 % av samla gjeld er eksponert for renterisiko.

Diagrammet til høgre syner sikringsdelen av netto renteberande gjeld. Pr. 31.12.17 er netto renteberande gjeld 1207,75 mill. kr, og vi har ein rentesikringsdel på 57 %. Rentesikringsdelen viser at vi har ein høg sikringsgrad på den netto rente-eksponerte gjelda, utifrå at maksimumsnivået i finansreglementet er 66 %.

ⁱⁱⁱ Rentebytteavtale er ein avtale mellom bank og kunde om bytte av framtidige renteutbetalingar. Som hovudregel vil den eine parten betale fast rente i heile perioden, medan den andre parten betalar flytande Nibor rente. I gjeldande rentebytteavtalar er det fylkeskommunen som betalar fast rente medan banken betalar flytande Nibor rente.

Fylkesrådmannen har hatt som målsetting å ha ein høg del av låneporteføljen på fastrentevilkår når det er forventning om stigande rentenivå. Rentebindingar både på kort og lang sikt vert såleis vurdert fortløpande.

Vekta attståande rentebindingstid på låneporteføljen er berekna til 1,44 år, og gjennomsnittleg løpetid for låneporteføljen er 6,50 år. Dette er innafor finansreglementet sine rammer.

Tabellen nedanfor viser ei samanlikning av eigne rentevilkår (snittrente) mot marknadsvilkår i rapporteringsperioden^{iv}:

	31.12.2016		30.04.2017		31.08.2017		31.12.2017	
	mill. kr	%						
Rentekostnad i perioden/ snittrente	16,6	2,3 %	17,9	2,3 %	16,3	2,1 %	15,4	2,0 %
Rentekostnad benchmark i perioden/ gj.sn NIBOR 3M	7,9	1,1 %	7,7	1,0 %	6,6	0,9 %	6,3	0,8 %

Tabellen syner at rentebelastninga i rapporteringsperioden utgjer 15,4 mill. kr. Samanlikna med referanserenta har vi ein meirkostnad på 9,1 mill. kr. Rentekostnadane i tabellen er berekna med bakgrunn i eit gjennomsnitt av låneporteføljen i perioden.

Snittrenta i perioden for heile porteføljen er 1,2 %-poeng høgare enn referanserenta. Om lag halvparten av denne meirkostnaden i høve referanserenta (flytande vilkår) er forsikringspremien fylkeskommunen betalar for å redusere risikoen i høve renteendringar på kort og mellomlang sikt. Den andre halvparten skuldast at bankane har ein margin på sine utlån utover referanserenta.

Fylkeskommunen har hatt ein rentekostnad på 49,6 mill. kr i løpet av året. Vidare har fylkeskommunen motteke rentekompensasjon for skulebygg og fylkesveg på høvesvis 1,4 mill. kr og 9,6 mill. kr i 2017. Dette er om lag som budsjettet.

I rapporteringsperioden har vi rullert to sertifikatlån og eit obligasjonslån med tre nye sertifikatlån.

Fylkesrådmannen er forplikta til å ta opp vedteke lån i løpet av året. På bakgrunn av vurderingar knytt til differansen mellom låne- og innskotsrenta vart budsjettet låneopptaket for 2017 teke opp i første tertial som eit sertifikatlån. Lånet er i løpet av året justert i samsvar med revidert budsjett 2017 og refinansiert til eit serielån. I tillegg er to andre sertifikatlån rullert i løpet av året. Det er ikkje inngått nye rentebyteavtalar i 2017.

Risikovurdering

I finansreglementet punkt 10.2 står det at det skal gjerast ei risikovurdering i høve renterisikoen ved ei generell endring i renta på 1 %-poeng.

Berekninga viser at med gjeldande portefølje per 31.12.17 vil fylkeskommunen få ein vinst på 9,3 mill. kr ved ein renteoppgang på 1 %. Den rentebærande likviditeten utgjer ein større del enn den flytande delen av gjeldsportefølja. I følgje berekninga vil ei endring i renta få ein positiv innverknad på økonomien i fylkeskommunen på kort sikt.

Når ein tek omsyn til storleiken på finansporteføljen vil fylkesrådmannen konkludere med at risikoeksponeringa per 31.12.17 er innafor eit akseptabelt nivå.

Intern kontroll

^{iv} Eit gjennomsnitt av låneporteføljen i periodane er nytta som grunnlag for berekningane.

Punkt 6 i vedtekne rutinar for finans- og gjeldsforvaltninga omhandlar internkontroll. Fylkeskommunen sin eksterne revisor skal årleg foreta ein ekstern kontroll av fylkeskommunen sine rutinar for finans- og gjeldsforvaltninga. SF revisjon IKS har utført denne kontrollen for 2017. Dei konkluderer med at fylkeskommunen sine rutinar for finans- og gjeldsforvaltninga tilfredsstillir reglement for finans- og gjeldsforvaltninga, kommunelova og forskrifta sine krav. SF revisjon sin uavhengige attestasjonsuttale er vedlagt saka, jf. [Vedlegg 1](#).

3. Konesjonskraftforvaltninga

Årsrapporteringa på konesjonskraftforvaltninga tek føre seg heile 2017 og ser på utsiktene framover.

mill. kr.	2014	2015	2016	2017
Revidert budsjett	-56,5	-58,3	-45	-46,5
Innkjøpskostnader	49,2	49,5	52,3	50,6
Forvaltning/omkostningar	1,1	1,1	0,8	0,8
Sikringssal	-74,3	-84,8	-74,1	-64,0
Spotsal	-31,0	-17,9	-22,6	-34,6
Agio tap/vins	0,0	-6,2	1,9	-3,9*
bruk/avsetjing fond agio			-1,9	0,6*
Resultat	-55,0	-58,2	-43,6	-50,6
Avvik Budsjett - Rekneskap	-1,5	-0,1	-1,4	4,1

* Tilbakeføring av feilføring agio 0,568 mill. kr 2016

	2014	2015	2016	2017
Volum omsett kraft (GWH)	373,7	394,3	386,8	376
Herav selt gjennom avtale SFE	30,4	0	0	0
Kostnader innkjøp kraft inkl. innmating (øre/kwh)	13,2	12,6	13,5	13,5
Sikringsprosent av eiga omsetning	75,2	76,2	73	67
Oppnådd pris samla volum	28,2	26	25	26,2
Oppnådd pris sikringsvolum eks SFE (øre/kwh)	29,9	28,2	26,6	25

Volum

Totalt volum konesjonskraft i 2017 var om lag 376 GWH. Frå 2016 til 2017 var det ein nedgang i volum konesjonskraft på 10,8 GWH. Reduksjonen har sin årsak i auka uttak i kommunane, jf. kommunane sin primære rett, avgrensa av utvikling i alminneleg forbruk i kommunen.

Sikringsstrategi

Etter sikringsstrategien skal 80% av volumet vera sikra ved inngangen til året. Endeleg avklaring på tildelt konesjonskraftmengde har vi primo desember. Etter sikringsstrategien pkt. 5 har fylkesrådmannen fullmakt til å avvike frå den vedtekne normalstrategien med inntil 30% dersom prisforventningane i Markedskraft sin modell avvik meir enn 3 EURO frå marknadsprisen. Ein slik situasjon har ein vore i sidan hausten 2015. Dette er årsaken til at vi for 2017 har ei prissikring på 67%.

Ny strategi

I FT-sak 37/17 vart sikringsstrategien endra. Avviksrommet vart auka til 75% (tidlegare 30%) dersom vi har ein situasjon der differansen mellom Markedskraft sine prognosar og marknadsprisen er meir enn 3 EUR. Det vart vidare presisert at ein ved inngangen til kvart kvartal skulle vera ajour med normalstrategien – dvs. ein kan ikkje ha avvik frå normalstrategien gjennom eit kvartal som er i levering. Den nye sikringsstrategien har:

- ein tidshorisont på 3 år – gjev ein viss trygghet for inntekter i økonomiplanperioden
- eit sikringsvolum på 80 % i budsjettåret – gjev god trygghet for inntekter i budsjettåret
- eit stort handlingsrom (75%) dersom det er eit avvik frå normalsituasjonen i marknaden.

Grunngjevinga for endring av avviksrommet var at «forsikringspremien» for å sikre kraftprisen fram i tid har vore relativt høg over lang tid.

Valutasikring

Parallelt med prissikring av kraftsalet sikrar vi også valutakursen på EUR mot NOK. Det betyr at vi i 2017 har valutasikra om lag 67% av omsetninga. Resterande 33%, som vert selt i spotmarknaden, er såleis utsett for valutasvingingar. I tillegg har vi valutarisiko på det vi har ståande på våre tre EURO-kontoar.

Agio

Valutakursen på NOK mot EUR endra seg også mykje i løpet av 2017. Kursen pr. 30.12.16 var 9,1 medan kursen pr. 31.12.17 var 9,8. Vi avstemmer våre EURO-kontoar mot NOK med kurs pr. 31.12.17. Det medfører at vi for 2017 har ein vinst agio på 3,3 mill. kr som er inntektsført i driftsrekneskapen.

Områdepris/systempris og meirverdi på forvaltning

I våre prognosar har vi lagt til grunn systempris. Vi sel vår konsesjonskraft i område NO3 og NO5. Områdeprisen har normalt vore noko lågare enn systempris, men dette kan svinge mykje år for år. I tillegg klarer vår forvaltar, Markedskraft, gjennom si forvaltning å ta ut ein meirverdi i høve systemprisen. I budsjettføresetnadane estimerte vi samla eit «tap» på om lag 0,5 mill. kr på desse to faktorane. Rekneskapen viser at vi netto fekk ein samla vinst på 0,1 mill. kr på desse faktorane i 2017. Tilsvarende tal for 2016 var eit tap på 3,8 mill. kr.

mill. kr.	område-/systempris		meirverdi		Totalt		
	NO3	NO5	NO3	NO5	NO3	NO5	SUM
2016	0,3	-6,4	0,1	2,1	0,5	-4,3	-3,8
2017	0,0	-1,8	0,1	1,7	0,2	0,0	0,1

Resultat for 2017

Budsjetterte konsesjonskraftinntekter for 2017 er 46,5 mill. kr. Det endelege resultatet viser 50,6 mill. kr. Hovudårsaken til meirinntekta er gevinst agio. Avviket mellom systemprisen og områdeprisen vart også noko betre enn forventa.

Utsiktene framover

Volumet for 2018 er om lag som for 2017. Gjeldande økonomiplan er basert på volum lik 2017 og det prisnivået ein såg føre seg pr. september 2017. Prisbilette medio februar er på same nivå som budsjett/økonomiplan:

Mill. kr.	2018	2019	2020	2021
Prognose 2018 - 2021	39,0	30,0	32,5	35,0

Fylkesrådmannen kjem attende med ei ny vurdering av konsesjonskraftinntektene i tertialrapport 1/2018.